

Aantal adoptiekinderen gedaald

ARNO SPRANGERS, ARIE EILBRACHT
EN HAN NICOLAAS

De laatste jaren worden in Nederland minder kinderen geadopteerd dan eerder deze eeuw. Tussen 2004 en 2008 is het aantal adoptiekinderen bijna gehalveerd. Vooral het aantal adoptiekinderen uit China vertoont een dalende lijn. Dit artikel gaat in op de opzet en uitkomsten van de nieuwe adoptiestatistiek van het CBS.

In veel westerse landen was adoptie al in de 19^e eeuw juridisch mogelijk, maar in Nederland werd adoptie pas in 1956 wettelijk geregeld. Voor die tijd konden kinderen wel in een pleeggezin worden opgenomen, maar niet in juridische zin worden geadopteerd. De rechtspositie van pleegouders en pleegkinderen was hierdoor niet sterk: de biologische ouders konden het kind altijd weer opeisen en de pleegouders hadden geen zorgplicht. Sinds 1956 kunnen pleegkinderen ook in familierechtelijke zin wettig worden van de pleegouders, zodat er sprake is van adoptie.

Gewone adopties en stiefouderadopties

Adopties vallen uiteen in twee categorieën: 'gewone' adopties en stiefouderadopties. Bij een gewone adoptie is geen van de adoptieouders de biologische ouder van het te adopteren kind. Bij de in 1979 geïntroduceerde stiefouderadopties adopteert de (nieuwe) partner van één van de biologische ouders het kind. De juridische band met de andere (biologische) ouder wordt daarbij verbroken. In feite gaat het dus om adoptie door één persoon.

Sinds de invoering van de adoptiewet zijn in Nederland ongeveer 65.000 kinderen geadopteerd. In verreweg de meeste gevallen – 55.000 – betrof het een gewone adoptie. Dit artikel gaat in op deze 'gewone' adopties; stiefouderadopties blijven buiten beschouwing.

Nieuwe adoptiestatistiek op basis van de GBA

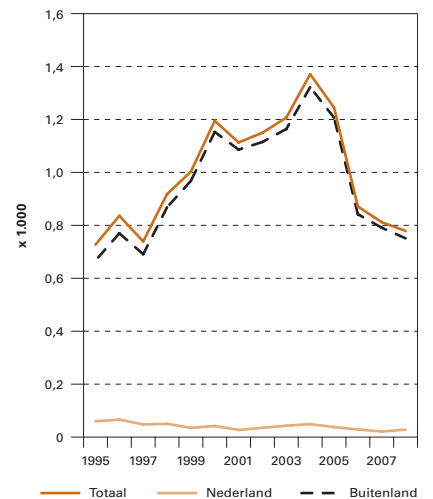
De adoptiestatistiek van het Centraal Bureau voor de Statistiek was tot voor kort gebaseerd op een enquête onder rechtbanken. Omdat niet alle adopties via een Nederlandse rechtbank lopen, was voor een compleet beeld aanvullende informatie nodig. Sinds 1998 kunnen buitenlandse kinderen in Nederland namelijk ook worden geadopteerd via het Haags Adoptieverdrag, en dat betekent dat elders uitgesproken adopties volledig in Nederland worden erkend zonder tussenkomst van een Nederlandse rechtbank. China, sinds 1998 verreweg het belangrijkste herkomstland van adoptiekinderen, ratificeerde dit verdrag in 2006, en in verband daarmee zullen in de toekomst naar verwachting de meeste buitenlandse adopties buiten de Nederlandse rechtbanken om worden afgehandeld. De nieuwe adoptiestatistiek van het CBS is gebaseerd op gegevens van de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) en de Gemeentelijke Basisadministratie (GBA) en levert gegevens vanaf 1995. In eerste instantie wordt per jaar van vestiging uitgegaan van de niet-Nederlandse kinderen die naar Nederland

zijn gekomen met adoptie als migratiemotief. Adoptiekinderen met de Nederlandse nationaliteit worden geteld door vast te stellen voor hoeveel kinderen de datum van ingang van de familierechtelijke betrekking met de ouders later lag dan de geboortedatum. Een kenmerk van een 'gewone' adoptie is immers dat de juridische band tussen ouders en kind pas na de geboorte is ontstaan. Hierbij moet worden aangetekend dat kinderen die via het Haags adoptieverdrag worden geadopteerd en van wie één of beide adoptieouders de Nederlandse nationaliteit hebben, al bij aankomst in Nederland de Nederlandse nationaliteit hebben.

Vooral Chinese kinderen

In 1995 werden in Nederland ruim 700 kinderen geadopteerd. In de daaropvolgende jaren steeg het aantal adoptiekinderen, tot 1.370 in 2004. Daarna nam hun aantal af. In 2008 was het aan-

Figuur 1. Buitenlandse en Nederlandse adoptiekinderen

Bron: CBS.

ADOPTIEPROCEDURE

Adoptie van een buitenlands kind

De regels voor buitenlandse adopties zijn vastgelegd in de Wet opnemings Buitenlandse Kinderen ter Adoptie. Behalve met de regels en voorwaarden in Nederland moeten adoptieouders ook voldoen aan de regels van het land waaruit ze een kind willen adopteren. Aspirant-adoptieouders moeten voorbereidingsbijeenkomsten volgen bij de Stichting Adoptievoorzieningen. Het Ministerie van Justitie besluit op basis van het advies van de Raad voor de Kinderbescherming, na gezinsonderzoek, tot het verlenen van een beginseltoestemming. Zowel gehuwden, samenwonenden als individuele aanvragers kunnen een kind adopteren. Dit geldt sinds 1 januari 2009 ook voor paren van gelijk geslacht, maar voorwaarde is dan wel dat het land van herkomst adoptie door zulke paren toestaat. Is dit niet het geval, maar staat het land van herkomst adoptie door één persoon wel toe, dan kan één van partners het kind adopteren. Later kan de partner van de adoptieouder het kind vervolgens ook adopteren. Nadat aspirant-adoptieouders een beginseltoestemming hebben verkregen, begint de bemiddelingsfase waarin contact tot stand komt met bevoegde instanties in het buitenland. Eén van de vijf vergunninghouders zoekt dan naar de meest geschikte ouders voor een kind dat voor adoptie in aanmerking komt. Aspirant-adoptieouders mogen ook zelf eigen contacten in het buitenland leggen. De taak van de vergunninghouder is dan beperkt tot het onderzoeken van de geldigheid en zorgvuldigheid van de gevolgde procedures.

Adoptie van een Nederlands kind

Adoptie van een Nederlands kind is alleen mogelijk als het kind niets meer te verwachten heeft van de oorspronkelijke ouders. De rechter bepaalt of ouders hun rol wel of niet meer adequaat kunnen vervullen.

Daarnaast moeten zowel de ouders als het kind aan bepaalde voorwaarden voldoen. Zo moeten adoptieouders minimaal 18 jaar ouder zijn dan het kind en moet het kind op de dag van het verzoek minderjarig zijn. Verder kunnen aspirant-adoptieouders een Nederlands kind alleen adopteren wanneer zij minimaal drie jaar samenleven en zij het kind minimaal een jaar hebben verzorgd en opgevoed.

Bronnen: Rijksoverheid.nl en [Stichting Adoptievoorzieningen](http://StichtingAdoptievoorzieningen)

tal adopties met 780 weer terug op het niveau van halverwege de jaren negentig. Vrijwel al die kinderen kwamen uit het buitenland. In 2008 werden 30 kinderen geadopteerd die in Nederland waren geboren (figuur 1).

Van 1995 tot en met 1997 was Colombia het belangrijkste herkomstland van adoptiekinderen. Er is echter niet echt een aansluitende periode waarin zij de grootste groep waren. Wel waren zij het meest constant qua aantallen per jaar. Waar bij andere groepen kinderen de aantallen even explosief stijgen om daarna in een tijdsbestek van een paar jaar tot nul te dalen, daar blijven de Colombiaanse kinderen vrij lang in trek.

In 1998 nam China deze positie over. In het recordjaar 2004 werden ongeveer 800 Chinese kinderen geadopteerd, bijna 60 procent van alle buitenlandse adoptiekinderen in dat jaar (figuur 2). De adoptie van Chinese kinderen hangt samen met het Chinese één-kindbeleid, dat voorschrijft dat ouders in principe slechts één kind mogen hebben. Dit beleid kent diverse uitzonderingen. Gezinnen op het platteland mogen bijvoorbeeld twee kinderen hebben als het eerste kind een meisje is. Het één-kindbeleid heeft onder meer gedwongen abortus en sterilisatie tot gevolg gehad.

Omdat Chinese ouders veelal de voorkeur geven aan een zoon boven een dochter, werden pasgeboren meisjes vaak te vondeling gelegd. De meeste kinderen in Chinese kindertehuizen zijn daardoor meisjes. Hierdoor was tot een paar jaar geleden het aantal geadopteerde meisjes vele malen groter dan het aantal geadopteerde jongens.

Sinds 2004 daalt het aantal Chinese adoptiekinderen dat naar Nederland komt (figuur 3). Deze daling hangt samen met de relatief gunstige economische ontwikkeling in China en de stijging van het aantal adoptieverzoeken uit andere landen. Armoede speelt zeker een rol bij het afstaan of te vondeling leggen, maar vermoedelijk zijn er ook meer binnenlandse adopties. Ook worden steeds meer Chinese kinderen in het eigen land geadopteerd. Daarnaast kan de daling van het aantal verzoeken tot verkrijging van een beginseltoestemming een rol spelen.

Opvallend is dat de daling van het aantal Chinese adoptiekinderen zich alleen bij meisjes voordoet. Het aantal jongetjes is nog licht gestegen; hun aandeel onder Chinese adoptiekinderen nam tussen 2000 en 2008 toe van 5 naar 38 procent.

In 2008 was in Nederland bijna één op de vijf adoptiekinderen nul jaar op het moment van opname in het adoptiegezin. Rond de eeuwwisseling waren ruim vier op de tien adoptiekinderen nog geen jaar oud, en gemiddeld dus jonger op het moment van opname. Ook dat heeft weer te maken met China: van de Chinese kinderen die in 2000 naar Nederland kwamen was bijna de helft nul jaar; in 2008 ging het om nog geen vijf procent. Mogelijk hangt dat samen met de gewijzigde adoptiepraktijk in China en met het grotere aandeel zogenoemde *special needs*-kinderen, die een beperking hebben en daardoor wellicht langer in een kindertehuis verblijven. Na het uitbreken van de SARS-epidemie in 2003 werden kinderen uit China bovendien met vertraging in Nederlandse gezinnen opgenomen.

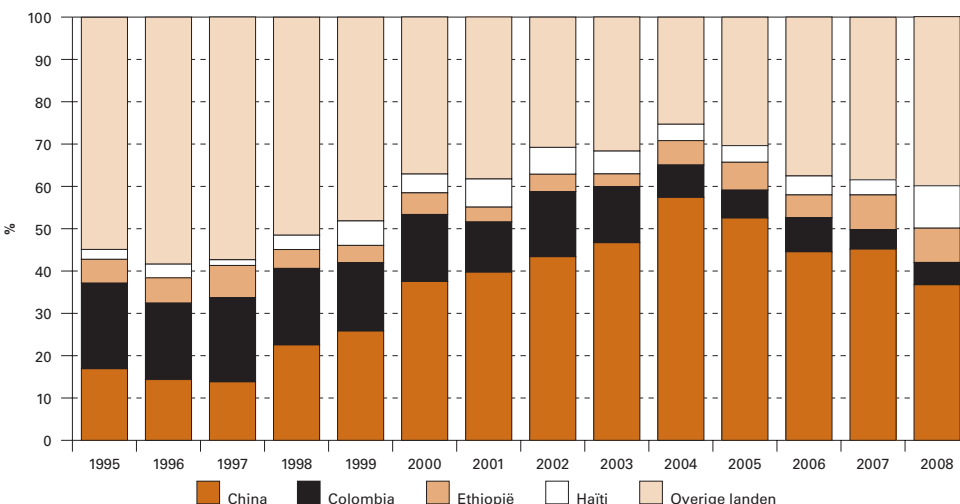
Dit artikel is gebaseerd op een eerdere versie verschenen in *Bevolkingstrends* (CBS), 58(2010/2), pp. 29-31.

LITERATUUR:

- Bronsema, H. en H. Moors (1992), Adoptie in Nederland. *Demos* 8(10).
- Ministerie van Justitie (2009), Adoptie. Trends en cijfers. Statistisch overzicht interlandelijke adoptie over de jaren 2004 tot en met 2008.
- Sprangers, A.H., J. de Jong en M. van Zee (2006), Halve eeuw adopties in Nederland. *Demos* 22(10).

Drs. A.H. Sprangers, bc. A.W.F. Eilbracht en **BSc. J.J.M. Nicolaas**, Centraal Bureau voor de Statistiek. E-mail: a.sprangers@cbs.nl.

Figuur 2. Adoptiekinderen uit de belangrijkste geboortelanden

Bron: CBS.

DEMOS verschijnt 10 x per jaar en beoogt de kennis en meningsvorming over bevolkingsvraagstukken te bevorderen. Inlichtingen over toezending van kopij kunnen worden ingewonnen bij de redactie

Gehele of gedeeltelijke overname van artikelen met bronvermelding is toegestaan. Toezending van bewijs-exemplaren wordt op prijs gesteld.

Het NIDI is een instituut van de KNAW dat zich bezighoudt met onderzoek naar ontwikkelingen in de omvang en samenstelling van de bevolking

colofon

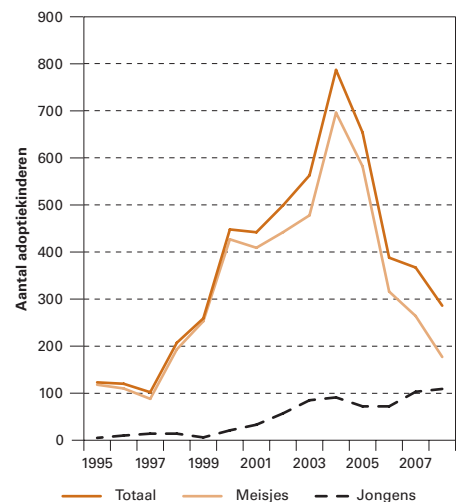
DEMOS	is een uitgave van het Nederlands Interdisciplinair Demografisch Instituut (NIDI).
Redactie	Harry Bronsema, eindredacteur drs. Joop de Beer drs. Gijs Beets dr. Luc Bonneux drs. Jeannette Schoorl
Adres	NIDI/DEMOS Postbus 11650 2502 AR 's-Gravenhage
Telefoon	(070) 356 52 00
E-mail	demos@nidi.nl
Internet	www.nidi.knaw.nl/nl/demos/
Abonnementen	gratis
Basisontwerp	Harmine Louwé
Druk	Nadorp Druk b.v., Poeldijk

Informatie over de adoptieprocedure:

- Rijksoverheid: www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/adoptie.
- Stichting Adoptievoorzieningen: www.adoptie.nl.

Aantallen adopties naar land van geboorte: www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/veiligheid-recht/cijfers/extra/mappingworld-2-adoptie.htm.

Figuur 3. Adoptiekinderen uit China

Bron: CBS.